

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

-

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Hallituksen esitysluonnoksen 41 §:n 2 momentin mukaan yleiskaavan hyväksymispäätöksessä voidaan samalla päättää alueella voimassa olevan asemakaavan kumoamisesta. Tuon momentin soveltamisen edellytyksiä ei ole rajattu muilta osin kuin että se on mahdollista yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, onko tarkoituksena ollut mahdollistaa tällainen laaja harkinta momentin soveltamisen suhteen.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

Hallituksen esitysluonnoksen 114 §:n 1 momentin mukaan valitusoikeus sellaisesta asemakaavasta, joka laaditaan voimassa olevan yleiskaavan alueelle yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poikkeamatta, on niillä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Hallinto-oikeus toteaa, että esityksen myötä valitusoikeus muuttuu tulkinnanvaraiseksi, mikä hidastaa tuomioistuinkäsittelyä ja lisää hallinto-oikeuden työmäärää. Hallinto-oikeus joutuu valitusoikeutta selvittäessään ratkaisemaan ensin yleiskaavan ohjausvaikutuksen, mikä voi hyvinkin olla tulkinnanvarainen asia. Tätä varten hallinto-oikeus joutuu perehtymään mahdollisesti koko oikeudenkäyntiaineistoon. Saman pykälän 3 momentissa rajoitetaan yhteisöjen valitusoikeutta. Myös tämä muutos hidastaa hallinto-oikeuskäsittelyä valitusoikeuden muuttuessa tapauskohtaiseksi tulkintaa vaativaksi. Hallinto-oikeuden työmäärä kasvaa, koska yhteisöjen valitusoikeus joudutaan ratkaisemaan tapauskohtaisesti. Hallinto-oikeus kiinnittää erityisesti huomiota esityksen 114 §:n 3 momentin 3 kohtaan. Sen arvioiminen, onko asemakaavalla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia siten, että se edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua arviointimenettelyä, saattaa jossain tapauksissa vaatia pitkälle menevää tulkintaa ja olla tulkinnanvaraista. Jos valitusoikeus on tarkoitettu sitoa pelkästään YVA-lain 3 §:n 1 momentin liitteessä 1 tarkoitettuihin hankkeisiin, tämä tulisi ilmaista selvästi. Esityksen 110 § ja YVA-lain 34 § huomioon ottaen YVA:n tarve ei kaavavalitusten yhteydessä tule muutoin tutkittavaksi. Kyseistä säännöstä ei ole hallituksen esityksessä perusteltu lainkaan.

Esityksen mukaan julkipanomenettelystä luovuttaisiin kokonaan eli sitä ei enää sovellettaisi hallinto-oikeuden päätökseen kaavavalituksesta. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että esityksestä ei käy ilmi, miten hallinto-oikeuden päätökset kaavavalituksesta jatkossa annetaan. Esityksen mukaan alueidenkäyttölain 191 §:n 4 momentin muita kuin kuntaa koskeva valituskielto tilanteessa, jossa hallinto-oikeus on kumonnut kunnan viranomaisen tekemän kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen, poistettaisiin. Kaikkien kuntalaisten valitusoikeus edellyttäisi, että hallinto-oikeuden päätös olisi tässä tapauksessa annettu kuntalain 142 §:n mukaisesti. Hallinto-oikeus kannattaa kaikkien kaavapäätösten kuntalain mukaista tiedoksiantoa.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa j voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Hallituksen esitysluonnoksessa olisi hyvä lausua siirtymäsäännöksestä muutoksenhaun kannalta erityisesti menettelysäännösten osalta. Hallinto-oikeus toteaa esimerkkinä kaavapäätösten tiedoksiantoa koskevan siirtymäsäännöksen niiden kaavapäätösten osalta, jotka ovat vireillä hallinto-oikeudessa lain tullessa voimaan.

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Tiainen Riikka

Itä-Suomen hallinto-oikeus - hallinto-oikeustuomarit Riikka Tiainen ja Terhi Helttunen